

ÜLEVAADE

Mee tootmise ja turustamise arendamise Eesti riiklik programm 01.09.2010 – 31.08.2013

Tegevuskava ja kulude kalkulatsioon 2. tegevusaasta I poolaasta perioodiks 01.09.2011 – 29.02.2012

Tegevuskava

1. TEHNILINE ABI.

1.1. Tehniline teostus, projektijuht.

Projektijuhi ülesandeid täidab töölepingu alusel projektijuht Aivar Raudmets.
Osa vajalikest dokumendihalduse toimingutest täidab käsunduslepingu alusel Anne Võhandu.

1.2. Koolitajate koolitus.

Koolitajate koolituse raames toimub **07.-08. jaanuar 2012.a.** 2-päevane seminar **Olustveres, Olustvere TMK-s**. Kokku toimub loenguid ja ettekandeid **12** tunni ulatuses, mille eest makstakse lektoritasu (koos sotsiaal- ja töötuskindlustus- ning teiste maksudega) vastavalt programmi 2. aasta eelarvele.

Põhilised teemad:

Mesindusalaseid loenguid kokku 5 tundi: Mesilashaigustest (Lektor Arvi Raie), Tõuaretusest (Lektor Aimar Lauge), Seadusandlus (Marje Riis) (*Lektorid ja teemad võivad muutuda*)

Andragoogika (lektori otsingud käivad)

Koolituse täpne kava selgub hiljemalt 15.detsembriks 2011.a.

Meetme 1.2 Koolitajate koolitus eesmärgiks on kasutada koolitajaid piirkondlikes ühendustes toimuvate õppepäevade lektoritena. Koolitajate koolitusel koolitatakse kuni 25 inimest, kellest Mesindusprogrammi lõppeesmärgina moodustub vähemalt 15-liikmeline koolitajate aktiiv, vastavalt 1.aasta I poolaastal väljatöötatud Mesinike koolitajate koolituse läbimise kriteeriumitele.

1.3. Vabariiklikud seminarid ja teabepäevad

Mesindusprogrammi 2. aasta I poolaastal on plaanis korraldada 3 vabariiklikku teabepäeva 18 tunni ulatuses, mille eest makstakse lektoritasu (koos sotsiaal- ja töötuskindlustus- ning teiste maksudega) vastavalt programmi 2. aasta eelarvele.

Teabepäevad toimuvad järgnevalt:

26. ja 27. novembril 2011.a. kahe-päevane sügisene vabariiklik mesinike teabepäev **Jänedal** mõlemal päeval algusega kell 10.00. Loengute maht kokku on **12** tundi.

Teemad: Ülevaade 42. rahvusvaheliselt mesinduskongressilt Apimondia 2011, mis toimub 21.-25.septembril 2011 Buenos Aireses, Argentiinas. Lektor Soomest)

Mesilaste haiguste seirest 2011/2012(Lektor Arvi Raie)

Mesilate registreerimisest ja mesilasperede teavitamisest (Lektor PRIA-st või VTA-st)

Mee kvaliteedist (Lektor Anna Aunap)

Mesilasperede arvukuse suurendamise arendustöö tegevuskava ja eesmärgid (Lektor Aimar Lauge)

Eesti mesindusprogrammi 2010 – 2013 esimese aasta kokkuvõtted ja 2. aasta I poolaasta tegevussuunad. (Lektor Aivar Raudmets)

(Lektorid ja teemad võivad muutuda). Mesinduspäeva täpne kava selgub hiljemalt 24.oktoobriks 2011.a.

11. veebruar 2012.a. toimub üks vabariiklik mesinike teabepäev **Põltsamaal** (Kultuurikeskuses või Põltsamaa Ametikoolis). Loengute maht kokku 6 tundi.

Mesinduspäeva täpne aeg ja kava selgub hiljemalt detsembriks 2011.a.

Üks Vabariiklik mesinike teabepäev toimub 2.aasta II poolaasta suvel.

1.4. Kohalikes mesinike ühendustes õppepäevad.

Mesindusprogrammi 2010–2013 raames 2. aasta I poolaastal on kavandatud mesinike seltsidest laekunud ettepanekute alusel kokku 23 mesinike teabe- ja õppepäeva, teabeõhtut või mesinduskursuse õppust lektoritele mesindusprogrammist tasustatavaid tunde orienteeruva mahuga kokku **55** (võimalusel 65) **tundi**, kus esineb **21** erinevat kogenud koolitajat, mesinikku, spetsialisti ja mesindusõpetajat. Lektorite tunnitasu (koos sotsiaal- ja töötuskindlustus- ning teiste maksudega) on vastavalt programmi 2. aasta eelarvele.

Vastavalt koostatud kavale toimuvad 2. programmiaasta I poolaastal järgmised piirkondlikud ja kohalikud mesindusõppused, -loengud ja teabepäevad:

Mesindusprogrammi koolitajate koolituse meetme 1.2. eesmärgiks on kasutada koolitajaid piirkondlikes ühendustes toimuvate õppepäevade lektoritena. Seetõttu on allpool lisatud ka need mesindusloengud, mis küll programmi poolt otsesest (rahalist) toetust ei saa, kuid programm saab võimaluste piires kohalikke ühendusi aidata lektorite leidmisel.

1.4.1. Keila Aiandus- ja Mesindusseltsi korraldusel toimub Keilas Ohtu tee 5 II korruse saalis algusega kell 10.00 järgmine mesinike õppe- ja teabepäev (korraldaja Aivi Jakobson):

29.10.2011 Talvised tööd mesilas. Talvised kahjurid mesilas.

Lektor Peter Pihl (toetab mesindusprogramm)

04.02.2012 Valmistumine Kevadeks. Uute perede moodustamine.

Lektor Mai Endla (toetab mesindusprogramm)

1.4.2. Tallinna Mesinike Ühistu korraldusel toimuvad Tallinnas, Ehitajate tee 5 VII-315, algusega kell 17.30 järgmised mesinike õppe- ja teabeõhtud (korraldaja Uku Pihlak):

11.10.2011 Kokkuvõtteid möödunud hooajast ja hetkeoludest mesilas ning põhjalikumalt talvisest kärjemajandusest.

Lektor Mait Mardla (toetab mesindusprogramm)

08.11.2011 Mesilaste (ergutus)söödad, nende otstarve ja kasutamine.

Lektor Aleksander Kilk ja Uku Pihlak (toetab mesindusprogramm)

13.12.2011 Uut mesilashaigustest. Üleminek ühelt mesindustehnoloogialt teisele.

Lektor Aleksander Kilk ja Uku Pihlak (toetab mesindusprogramm)

10.01.2012 *Mee kvaliteet, kristalliseerumine, säilimine. Erinevate ravimite kasutamise kogemusi.*

Lektor Aleksander Kilk ja Uku Pihlak (**võimalusel** toetab mesindusprogramm)

14.02.2012 *Valmistumine kevadeks. Tööd pärast puhastuslendu.
Lektor Uku Pihlak (võimalusel toetab mesindusprogramm)*

1.4.3. Hiiumaa Mesinike Seltsi korraldusel toimuvad Hiiumaal, Käina Kultuurikeskuses algusega kell 10.00. järgmised mesinike õppe- ja teabepäevad (korraldaja Uku Pihlak):

19.11.2011 Kokkuvõtteid möödunud hooajast (võimalusel materjale Apimondialt).
Mesilashaigustest. Kärjemajandusest.

Lektor Uku Pihlak (toetab mesindusprogramm)

21.01.2012 Mee kvaliteet, kristalliseerumine, säilimine

Lektor Uku Pihlak (toetab mesindusprogramm)

1.4.4. Ida-Viru Mummu Seltsi korraldusel toimub Kukruse mõisa Seltsimajas Kohtla vallas Ida-Virumaal algusega kell 10.00 järgmine mesinike õppe- ja teabepäev (korraldaja Heiki Roots):

03.12.2011 Vaade möödunud hooajale. Talvised tööd (kärjemajandus). Mesilaste kontroll talvel.
Varakevadised ettevalmistused.

Lektor Eret Laht (toetab mesindusprogramm)

1.4.5. Karksi-Nuia Aianduse ja Mesinduse Selts korraldab meefestivali raames mesinduspäeva 10.09.2011.a. algusega kell 10.00 Karksi Valla Kultuurikeskuses järgmistel teemadel:

Meesaaduste tootmine ja mee kvaliteet. Lektor Anna Aunap (toetab mesindusprogramm)

Meesegud ja nende toime. Lektor Maire Valtin (toetab mesindusprogramm)

Muudatused mesindusvaldkonna seadusandluses. Lektor Aleksander Kilk (toetab mesindusprogramm)

Mesilased ja keskkond. Lektor Antu Rohtla (toetab mesindusprogramm)

Mesindustarvikute müük ja konsultatsioon. Tõnu Roosenfeldt (E-Mesilane) (ei saa toetust mesindusprogrammist)

1.4.6. Põltsamaa Mesinike Seltsi korraldusel toimuvad Põltsamaal, J.Kuperjanovi 1, Põltsamaa Kultuurikeskuses algusega kell 10.00 järgmised mesinike õppe- ja teabepäevad (korraldaja Ain Seeder):

15.10.2011 Meetootjate kohustused esmatoodete tootmisel ja sellega seonduvates tegevustes.
Lektor Jõgeva VTA inspektor V. Muser (ei saa toetust mesindusprogrammist)

Abi kiletiivaliste (mesilased, kimalased, herilased, sipelgad) ja rästikuhammustuse korral. (Mürgi toime, esmaabi, allergilised inimesed)

Lektor Ruth Kastanje Mürgitusteabekeskuse peaspetsialist (toetab mesindusprogramm)

Talvitumine

Lektor Taimi Paal, Eesti Maaülikool, metsandus- ja maaehitusinstituut, vanemteadur (toetab mesindusprogramm)

04.01.2012 Mesilaste tõuaretus. Mesilasemad, lesed.

Lektor Ilme Nõmmisto (toetab mesindusprogramm)

1.4.7. Läänemaa Mesinike Seltsi korraldusel toimub Rumpo Teabekeskuses Vormsil, Läänemaa algusega kell 11.30 järgmine mesinike õppe- ja teabepäev (korraldaja Helle Puurmann, 5174811):

03.09.2011 Talvepesade tegemine, perede söötmine, varroatoosi tõrje. Kaitse näriliste eest.

Lektor Mati Haabel (toetab mesindusprogramm)

05.11.2011 Vaha sulatamine ja teised tööd mesilas uueks hooajaks.

Lektor Mati Haabel (toetab mesindusprogramm)

1.4.8. Lääne-Virumaa Mesinike Seltsi korraldusel toimub Lääne-Virumaal Roelas algusega kell 11.00 järgmine mesinike õppe- ja teabepäev (täpsem info ja registreerimine Aili Taal 50 987 34):

19.11.2011 Mahemesindus.
Lektor Tõnis Taal (toetab mesindusprogramm)

1.4.9. Saare Mesinike Ühingu korraldusel toimub Tolli tn 9, Kuressaare Päevakeskuse ruumides algusega kell 10.00 järgmine mesinike õppe- ja teabepäev (korraldaja Arnold Lokna):

12.11.2011 EL. toetused ja nõuded, ning bürokraatia sellega seoses.
Lektor **täpsustamisel** – käivad läbirääkimised PRIA-ga (toetab mesindusprogramm)
Mesilaste orienteerumisvõime (biol. loomade ruumi- ja ajataju) kaotus.
(mobiilimastid, kemikaalid jne)
Lektor Aleksander Kilk (toetab mesindusprogramm)

1.4.10. Elva Mesinike Seltsi korraldusel toimuvad Elvas, Pargi tn.34, algusega kell 10.00 järgmised mesinike õppe- ja teabepäevad (korraldaja Tõnu Hiimäe):

15.10.2011 Sügisesed tööd mesilas. Perede lõplik koondamine talveks. Kärjemajandus ja vaha sulatus. Mesilasperede kaitsmine ärritajate eest.
Lektor Tõnu Hiimäe (toetab mesindusprogramm)
11.02.2012 Talvised tööd mesilas. Valmistumine kevadeks. Kohapeal algatatud küsimused.
Lektor Tõnu Hiimäe (toetab mesindusprogramm)

1.4.11. Tartu Aiandus- ja Mesindusseltsi korraldusel toimuvad Tartus, Soola tn. 1 a algusega kell 17.00 järgmised mesinike õppe- ja teabeõhtud (korraldaja Priit Pihlik):

12.10.2011 Vaha käitlemisest
Lektor: Sergei Kozlov (toetab mesindusprogramm)
09.11.2011 Mesindusega alustamine ja finants
Lektor: Mart Kullamaa (toetab mesindusprogramm)
14.12.2011 Emadekasvatuse ja aretus
Lektor: Aimar Lauge (toetab mesindusprogramm)
11.01.2012 *Muljeid Sloveenia mesindusest*
Lektor: Jaanus Tull, Priit Pihlik (**võimalusel** toetab mesindusprogramm)
08.02.2012 **Teema täpsustamisel**
Lektor: **täpsustamisel** (**võimalusel** toetab mesindusprogramm)

1.4.12. Mesinduskursuse 2011-2012 a Hobimesiniku aastaring raames toimuvad Põhja-Viljandimaal Suure-Jaani vallas Ülde külas Põllussaare talus algusega kell 10.00 järgmised mesinduse õppepäevad (korraldaja Jaak Riis – **registreeruda saab ainult telefonil 56983361**):

03.09.2011 Hobimesiniku aastaring 4.õppepäev
Varroatoos ja varroatoosi tõrje, mesilasperede talveks ettevalmistamine, vaha sulatamine, mesila tasuvus. Teoreetiline ja praktiline õpe.
Lektorid: Jaak Riis ja Marje Riis (toetab mesindusprogramm)

Õppepäevade teemade ja lektorite valikus võib ette tulla muudatusi. Muudatustest tuleb ette teatada hiljemalt 2 nädalat enne õppepäeva toimumist Eesti mesindusprogrammi projektijuhile, e-mail: mesindusprogramm@gmail.com või telefon 53414067).

1.5. Mesinike teavitamine.

Mesindusprogrammi 2.aasta I poolaasta teabelevitöö toimetamist ja trükiettevalmistust korraldab Katrin Linask, kes tegutseb mesindusprogrammi raames töölepingu alusel. Teabelevitööd koordineerib mesindusprogrammi projektijuht.

Praktilise teabelevitööga tegeleb käsunduslepingu alusel Ine Leinuste.

Mesindusprogrammi 2. aasta I poolaasta jooksul on kavandatud kolme Mesinik-lehe, koos mesindusprogrammi teavet eraldi käsitleva infolehega, koostamine, trükkimine ja posti teel ning mesindusõppustel levitamine. Alates august 2011 ilmub infoleht „Mesinik“ värvi trükis, B5 formaadis, 16 leheküljelisena. Kuna eelnevaga seoses on trükkimise kulud kallimad, siis vastavalt võimalustele ja vajadusele jagatakse need Eesti Mesindusprogrammi ja Eesti Mesinike Liidu vahel, mille erinevaid võimalusi kaalutakse.

Jooksva töö käigus koostatakse ja trükitakse või paljundatakse jaotusmaterjalidena mesindusõppustel levitatavaid mesindusalaseid teabematerjale.

2.aasta I poolaasta kahe väiketrükise sisu on täpsustamisel. Arutamisel on trükis: mesilaste korjebaasist ja tolmeldamisest ning tõuaretusest.

Samas tuleb sügistalvist hooaega kasutada 2. aasta II poolaastal ilmuva kahe väiketrükise ettevalmistamiseks, millest üks võimalik on varroatoosialane trükis ja teine on täpsustamisel.

Erialase kirjanduse ja teabematerjalide osas tellitakse I poolaastal teistest riikidest mesindusalaseid ajakirju (näiteks: American Bees Journal, Ptšelovodstvo, Paseka Rossii) 2011 aastaks ning vastavalt võimalustele ja kogutud informatsioonile ka teistes maades ilmunud teabematerjale.

Erialase kirjandusest ja teabematerjalidest koostatakse huvipakkuvamate artiklite kohta lühikesed refereeringud, arvestades seejuures vastavust autoriõigustega. Lühikokkuvõtted avaldatakse nõuetekohaselt mesinik-lehtedes ja programmi veebilehel, kuhu lisatakse vastav märge ilmunud perioodika kohta ning selle kohta, et kõikide ostetud ajakirjadega on võimalik tutvuda EML kontoris kohapeal. Mesindusprogrammi 2.aasta jooksul kaalutakse ka ajakirjade (American Bee Journal) tellimist veebi versioonis.

1.6. Teabelevivõrgustiku toimimiskulud.

Mesindusprogrammi 2010–2013 2. aasta I poolaastal juhib Mesindusprogrammi tegevuste teabelevi ja internetis kajastamist FIE Urmas Verlin, kes tegutseb mesindusprogrammi raames töövõtulepingu alusel.

Mesindusprogrammi 2010–2013 2. aasta I poolaastal arendatakse edasi 1.aastal loodud veebilehte www.mesindusprogramm.eu, mis on registreeritud Urmas Verlin nimele, kuid Lepingu lõppedes läheb domeen koos sellel oleva materjaliga üle mesindusprogrammi vastutava täitja käsutusse.

Veebilehte www.mesindusprogramm.eu eesmärgiks on mesindusprogrammiga seonduva informatsiooni ja teabelevi kajastamine veebis ning kättesaadavus erinevatele mesindusteelalistele veebilehtedele. Mesindusprogrammi veebilehe edasiarendamisel tuleb silmas pidada selle võimalikult lihtsat ülesehitust ja informatsioon kergesti leitavust.

2.aasta I poolaastal on plaanis:

- Veebi lehe edasiarendamine (täpsem kava selgub töö käigus ja lähtub hetke vajadustest), kusjuures püütakse konsentreeruda rohkem sisule.
- Testida 1.aasta II poolaastal ostetud kahe elektroonilise tarukaalu näitude edastamist mesindusprogrammi veebilehele ja sellest lähtuvalt leida lahendus nende edasiseks veebis kajastamiseks.
- Jätkata inglisekeelne alajaotuse käivitamisega veebilehel www.mesindusprogramm.eu, mille eesmärgiks on mitte-eestikeelsele lugejaskonnale tutvustada Eesti Mesindusprogrammi olulisemaid eesmärke ja tulemusi. Tööversiooni peab üle vaatama

inglise keele oskaja. Eesmärk on saada inglisekeelne alajaotus tööle 2.aasta I poolaasta jooksul.

1.7. Test- ja vaatlusmesilad.

Mesindusprogrammi 2010-2013 1. aasta II poolaastal on kavas jätkata kevad-suvisel perioodil tarukaalu näitude ja ilmavaatluste põhinäitajate fikseerimist 4 test- ja vaatlusmesila baasil Eesti erinevates piirkondades.

Vastavalt 1. aasta I poolaastal sõlmitud töövõtulepingutele on sellised läbi-aasta toimivad vaatlusmesilad Tartumaal (Janek Saarepuu), Viljandimaal (Antu Rohtla), Järvemaal (Kalle Vihtre) ja Harjumaal (Ülo Lippa).

Lisaks neljale läbi aasta toimivale vaatlusmesilale on II poolaasta kevad-suvel plaanis võtta kasutusele veel vähemalt 11 test- ja vaatlusmesilat Eesti erinevates piirkondades.

Kokku vähemalt 15 vaatlusmesilate võrgustiku toimimise tulemusel paraneb mesinike informeeritus ja teadlikkus mesilaste korjetingimuste muutlikkusest, mis loob võimalused tulemuslikumalt mesindada ja saada suuremaid meesaake.

Vaatlusi viivad läbi kogemustega mesinikud, kes tegid seda tööd juba eelmistel perioodidel. Samas on antud perioodil plaanis kaasata test- ja vaatlusmesilate võrgustikku ka nooremaid mesinikke, et meede 1.7 oleks jätkusuutlik.

Juulis 2011 osteti Mesindusprogrammi elektrooniline tarukaal (BeeWatch Main Hive Scale), mille seadistamine toimus augusti kuu alguses. Hetkel toimub andmeedastus võimaluste selgitamine EMT ja Elisa kaudu. Kui saame kaalu toimima, siis näeme, kas on võimalik seda kasutada ka aastaringsetl. Kui jah, siis on ettepanek tulevikuks, võtta automaatse andmeedastusega tarukaaluga tegeleja aastaringsete vaatlusmesinike hulka, mis omakorda võib tähendada muudatust vaatlejate hulgas, sest viiendat läbiaasta vaatlejat programm rahaliselt ei võimalda.

1.8. Piirkondlik mesilashaiguste seire.

Mesilashaiguste seiretegevust Eesti ulatuses ja mesinike teavitamist ning juhendamist mesilashaiguste vältimiseks või tõrjel juhivad veterinaararst FIE Arvi Raie, kes tegutseb mesindusprogrammi raames töövõtulepingu alusel. Meetme 1.8 juht konsulteerib ka mesinikke mesilashaiguste küsimuses. Selle kohta on vastav informatsioon programmi veebilehel.

Meetme 1.8 juhile on arvestatud ka transpordikulu, mille sisse kuuluvad lektorilähetused, proovide võtmised ja laborisse toimetamised, mesilate külastamised haiguste seireks (mesila-labor-mesila) ning kõik sõidud haiguste seire korraldamiseks.

Tegevussuunad:

- Eesti riikliku mesindusprogrammi 2010-2013 raames vastavalt Tehnilise abi meetme Piirkondliku mesilashaiguste seire alameetme eesmärkidele ja projektijuhi ning EML juhatuse konkreetsetele juhistele
- koostada Piirkondliku mesilashaiguste seire alameetme 2011/2012.a. detailne tegevuskava
- vastavalt alameetme eesmärkidele ja tegevuskavale korraldada ja juhendada programmi mesilashaiguste seire alast tegevust Eestis,
- laboriuuringute andmete alusel analüüsida ja kaardistada mesilashaiguste alast olukorda Eestis ning vastavalt vajadusele koostada tegevuskava mesilashaiguste diagnostika, tõrje ja profülaktika korraldamiseks ohupiirkondades,

- koostada ettepanekud mesilashaiguste tõrje alase seadusandluse algatamiseks ja rakendusliku valmisoleku parendamiseks Eestis, sealhulgas mesila dokumentatsiooni ja mesilate registri rakendamisel soovituslike juhiste osas, kasutades Euroopa Liidu ja teiste kõrgtasemel mesinduskorraldusega maade kogemusi.
- Meetme 1.8 juht konsulteerib mesinikke mesilashaiguste küsimuses.
- Meetme 1.8 Piirkondlik mesilashaiguste seire töö tulemusel kogutud informatsiooni edastamine programmi veebilehel ja trükistes kajastamiseks.
- Meetme 1.8 juht aitab kaasa mesindusprogramm veebi lehel www.mesindusprogramm.eu 1.aasta II poolaastal alustatud haiguste leviala kaardi täitmisele, saates selle kohast informatsiooni ning mesinikule soovitatavaid käitumisjuhiseid ja selgitusi mesindusprogrammi projektijuhile, kes omakorda edastab info veebilehe teabelevi eest vastutajale.

Põhieesmärgid mesilaste haiguste seire parandamiseks.

Eesmärgid ja järelevalve ulatus:

- 1) Parandada koostööd mesinike ja veterinaarjärelevalve osas, konsulteerida ja abistada mõlemaid osapooli mesilaste haiguste ja mee käitlemise hügieeninõuete osas.
- 2) Töötada välja tegevusjuhised haiguste ja mesilaste massilise hukkumise korral, proovide võtmise korraldamine, teiste mesinike ja ametkondade teavitamine.
- 3) Mesilashaiguste puhkemise korral ekspertalaste nõustamiste ja soovitude jagamine
- 4) Mesilaste haiguste alase teadlikkuse tõstmine ja teabe levitamine õppepäevadel ja interneti kaudu.
- 5) Mesilate registreerimise ja mesilasperede teavitamise alase teabe levitamine ja mesinike juhendamine ning nõustamine sellel alal.

1.9. Rahvusvahelised nõupidamised, kongressid

Selle alameetme raames toimub Lätis 4. - 5. veebruar 2012.a. Põhja- ja Baltimaade Mesindusnõukogu aastakoosolek ja teaduskonverents, mille kulutusteks on arvestatud osalemistasud kuni 5 inimesele, kes kasutavad saadud teadmisi ja informatsiooni eesti mesindusprogrammi huvides. Teise aasta I poolaasta jooksul korraldab projektijuht valiku kriteeriumite väljatöötamise, mille alusel toimub kuni 5 mesindusprogrammist toetatava osaleja saatmine eelnimetatud sündmusele.

Teistes riikides mesinduskongressidel ja konverentsidel osalemiseks ning teadmiste ja kogemuste saamiseks 2.aasta I poolaastal arvestatud summa kasutamine otsustatakse jooksvalt lähtudes selles ajavahemikus mesindusalaste ürituste toimumisest ja sellekohase info laekumisest.

2. VARROATOOSI MONITOORING JA TÕRJEMEETODID

Varroatoosi monitooring ja tõrjemeetodid meetme 2.aasta I perioodi kulu moodustavad sisseostetud tööd ja teenused, meetmejuhi palk ning transpordi- ja lähetuskulud.

Eesmärk.

Varroatoositõrje meetme eesmärkideks on vähendada varroatoosi tõttu tekkivaid kahjusid, parandada ja suunata mesilaste aretustööl suurendamiseks mesilaste varroatoosi vastast vastupanu ning parandada mesinduse ja mee tootmise tasuvust ning suurendada mesilasperede arvukuse teel ka meetoodangut.

Tegevussuunad.

- koostada Varroatoosi meetme 2011/2012.a. detailne tegevuskava
- vastavalt meetme eesmärkidele ja tegevuskavale korraldada ja juhendada programmi Varroatoosi monitooring ja tõrjemeetodid alast tegevust Eestis
- Varroatoosi alase väikeärilise jaoks materjali kogumine ja trükiks ettevalmistamine.
- Varroatoosiseire langetise uuringuks ettevalmistamine ja vastava dokumentatsiooni koostamine.
- Õppepäeval varroatoosi monitooringu ja tõrjemeetodite tutvustamine ja olukorra selgitamine.

Planeeritud tegevused programmi 2.aasta I poolaasta osas 01.09.2011-29.02.2012

1. Varroatoosi meetme all jätkatakse 2011.a. sügisel varroatoosi diagnostikat võrkpõhjade abil. Uute varroatoosi tõrje alaste soovitude ja ravimite kaasamine. **Testmesilates:** Katsetatakse erinevaid mitmekordse järjestikuse tõrje tsüklilisi raviskeeme. Testitakse orgaaniliste hapete baasil ravimeetodite varroatoositõrje efektiivsust tootmismesilaste tingimustes, kombineerides kaheetapilise tõrjeskeemi kohaselt sipelghapet ja oblikhapet või BeeVital Hive Clean'i ja oblikhapet. Mesinike nõustamine praktiliste varroatoosi tõrje võtete alal koolituste ja teabepäevade raames.
2. Suunata ja aidata aretusmesilaste ja emakasvatusega tegelevate mesilaste varroatoosi tõrjel ja suunata mesilaste aretusel varroatoosi kindlamate mesilasliinide väljakujundamisel.
3. 2011 aastal koostatud juhendmaterjali tutvustamine aretusmesilas varroatoosi diagnoosimiseks ja tõrjeks.

3. MEE KVALITEEDI MÄÄRAMINE JA JUHTIMINE

3.1. Mee analüüsid.

Mee kvaliteedi määramise ja juhtimise meetme tööd koordineerib planeeritaval 2. aasta I poolaasta perioodil töövõtulepingu (alameede 3.2.) alusel spetsialist Anna Aunap. Vastavalt mesindusprogrammi tegevuskavale toimub 2. aasta I poolaastal meeanalüüside tegemine organoleptiliste, füüsikalis-keemiliste ja õietolmu näitajate osas.

Lepingu alusel tehakse meeproovide organoleptiliste ja füüsikalis-keemiliste näitajate analüüsid OÜ Eesti Keskkonnauuringute Keskuse laboratooriumis, kus kasutatakse akrediteeritud meetodikaid. Teisel poolaastal tehakse 55 kogutud meeproovi organoleptiline analüüs, kus toimub meeproovide kirjeldamine ja tulemuse fikseerimine ning 55 proovi osas ka füüsikalis-keemiliste näitajate laboratoorne analüüs, kus määratakse niiskus, pH, el.juhtivus, DA, HMF, vabad.happed, invertaas.

Meeproovide õietolmuanalüüside osas tehakse II poolaastal 55 meeproovi hulgast 30 analüüsi OÜ Eesti Keskkonnauuringute Keskuse laboratooriumis. Kui mesi on nimetatud kindla liigi alusel, siis kontrollitakse selle paikapidavust.

3.2. Meeproovide kogumine, säilitamine, teavitamine, nõuanded

Mesindusprogrammi 2. aasta mee kvaliteedi meetme tööde juhtimist jätkab töövõtulepingu alusel Anna Aunap. Tema ülesandeks on ka meeproovide ostmine ja kogumine ning ettevalmistamine analüüsideks. Õppe- ja teabepäevadel mesinike teavitamine ja nõustamine meekvaliteedi, meeproovide kogumise ja säilitamise küsimustes.

4. MESILASPEREDE ARVUKUSE SUURENDAMISE ARENDUSTÖÖ

Mesilasperede arvukuse suurendamise arendustöö meetme tööd juhib ja koordineerib mesindusprogrammi 2. aastal töövõtulepingu alusel FIE Aimar Lauge.

Mesinduse tõuaretustöö eesmärgiks on varustada Eesti mesilad meie kliimale vastavaks aretatud kvaliteetsete tõumadega, et tagada mesinduse jätkusuutlikkus. Tõuaretustöö ja mesilasemade kasvatus omab mesilaspere toimimises väga olulist tähtsust.

Mesinduse tõuaretustööd on plaanis jätkata kahe rassi (*kraini* ja *itaalia*) ja ühe ristandtõuga (Buckfast). Need on Euroopas ja Põhjamaades levinuimad mesilastõud ja kasutusel ka praegu Eestis.

Mesindusprogrammi 2010-2013 tõuaretustöö juhtideks erinevates tõumesilates on:

- 1) Kraini tõumesila – vastutav isik Priit Pihlik
- 2) Itaalia tõumesila – vastutav isik Jaanus Tull
- 3) Buckfasti tõumesila – vastutav isik Aimar Lauge

Toimiva puhaspaarumisalana on käigus: Kesse laid – *buckfasti* ja Abruca – *kraini mesilasemade paarumiseks*. *Itaalia* tõumesila jaoks katsetatakse 2011.a. augustis puhaspaarumisalana Eeriksaare poolsaart Saaremaal. 2011 aasta suvel katsetati ka Piirissaare saart, mis praeguseks on andud paremaid tulemusi.

„Mee tootmise ja turustamise arendamise Eesti riikliku programmi 2010-2013“ raames, neljanda meetme (3.4. „Mesilasperede arvukuse suurendamise arendustöö“) alla on kavandatud osta kõigisse kolmesse tõumesilasse tõupuhtad mesilasemad, paarumistarud ja vajalik väikeinventar (mesilaste pühkimiskast, vageldamisinventar jm). Meetme igaaastane kulu on kavandatud 17 128,32 eurot, mille hulgas on peale emadekasvatuse inventari ja mesilasemade ostmise ka palgakulu teavitustööks ja õppe/teabematerjali koostamiseks.

2. aasta I poolaastasse on kavandatud kokku 10 034.13 eurot.

Mesindusprogrammi 2.a. I poolaasta perioodil on kavas:

- Jätkata detailse 3-aastase perioodi tegevuskava koostamisega, millega tehti algust 07.01.2011.a.
  - Jätkata Eesti mesilasperede arvukuse suurendamise ja tõuparandustöö pikaajalise arengukava koostamisega. Arengukava esialgne projekt valmib 2.aasta I poolaasta lõpuks.
  - tõuparandustöö keskuste ja tõumesilate väljaarendamiseks vajalike puhaspaarumisalade katsetamistulemuste analüüsimine (Itaalia tõumesila – Eeriksaare poolsaar, Piirissaare saar). 2.aasta II poolaasta kevad-suvel toimub Abruca saarele puhaspaarla rajamine. Sealhulgas tuleb arvestada uute tõumesilasemade andmisega kohaliku mesiniku peredesse.
  - Tõumaterjali paljundamiseks vajalike Apidea paarumistarude ostmine tõumesilatele (vähemalt 400 paarumistaru). Arv 400 tuleneb sellest, et igale tõule on planeeritud osta 300 paarumistaru, mis teeb kokku 900 taru ning millest 500 on Mesindusprogramm 2010-2013 1.aastal ostetud ja tõumesilatele jagatud. $400+500=900$ paarumistaru
  - Mesilasperede arvukuse suurendamise taktika ja uute mesilasperede tootmise tehnoloogiliste võtete kohta vastava õppe/teabematerjali kogumise ja koostamisega. Sellest väiketrukkis emadekasvatusest on plaanitud 2.aasta I poolaasta lõpuks.
  - Tõumesilatele ühtse tegevusjuhendi ja töökorralduse aluste väljatöötamisega jätkamine.
  - 4.meetme vaatlusmesilatele ühtse hindamis süsteemi ja tegevusjuhendi väljatöötamine.
- 4.meetme vaatlusmesila mesinike koolitamine, teooria osa (hiljemalt veebruar 2012).

Tegevuskava koostas:

Aivar Raudmets
Eesti mesindusprogrammi projektijuht
04.08.2011.a.

Muudetud 27.09.2011.a.